

11.09.2017

§ 799

F 27.9.2017, Den av ledamoten Björn Månsson väckta motionen om bättre beaktande av de synskadade kommuninvånarna

HEL 2017-001954 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen föreslog stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Björn Månsson väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Anna Villeneuve, förvaltningsexpert, telefon: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Månsson Björn m.fl. fullmäktigemotion Stge 15 2 2017
- 2 Esteettömysasioiden neuvottelukunnan ruotsinkielinen lausunto 22.5.2017
- 3 Esteettömysasioiden neuvottelukunnan lausunto 22.5.2017

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Björn Månsson och 18 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden gör upp en helhetsplan för hur de synskadade kommuninvånarnas behov bättre kunde beaktas.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Nämnden för allmänna arbeten och kommissionen för tillgänglighetsärenden konstaterar i sina utlåtanden att markanvändnings- och bygglagen (132/1999) samt byggnadsförordningen (ByggF/1994) förpliktar att

bygga offentliga lokaler så att de är tillgängliga med tanke på synskadade kommuninvånare.

Ljudsignalförsedda trafikljus

I Helsingfors finns ca 430 korsningar som styrs med trafikljus och som har ett eller flera övergångsställen. I lite över hälften av dessa korsningar är åtminstone ett övergångsställe försett med ljudsignaler. I planeringen av en ny trafikljusreglerad korsning ska behovet av ljudsignaler utredas. Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry ombeds ge en kommentar gällande behovet av ljudsignaler. Övergångsställen som korsar huvudriktningen förses vanligtvis med ljudsignaler. Man syftar till att förse övergångsställen som leder till buss- eller spårvagnshållplatser med ljudsignaler.

Befintliga korsningar förses med ljudsignaler enligt synskadades behov. Förslag om lämpliga objekt fås in i form av direkt kontakt från synskadade och via Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry (HUN). Man syftar årligen till att förse en del av objekten med ljudsignaler.

Hållplatsutrop

I Helsingfors stads tillgänglighetsriktlinjer förutsätts det att tillgängligheten i kollektivtrafikinformation (utrop, skärmtavlor och ruttskyltar) utvecklas.

Införandet av hållplatsutrop i alla trafikmedel har fördröjts i och med att informationssystemprojektet gällande biljetterna fördröjts. I ungefär hälften av bussarna har ett nytt system installerats, vilket möjliggör hållplatsutrop. Hållplatsutropen tas i bruk när alla bussar utrustats med nya biljettförsäljningsapparater.

HST deltar tillsammans med HRT och Trafikverket i utvecklingsprojektet Moniaistinen opastus som påbörjades 2015. Målet med projektet är att komplettera EU-riktlinjerna för användningen av alternativa tillgängliga skylttyper och att skapa material som kan utnyttjas som en del av smart stadsplanering.

Talande tidtabellsskyltar på hållplatser

Det finns redan några talande tidtabellsskärmar, till exempel i Östra centrum nära Iiris. Dessutom håller 16 TFT-skärmar (tunnfilmstransistor, thin film transistor) på att testas.

Att förse ljudlösa elbussar med ljud

HRT har krävt att alla elbussar utöver en normal ljudsignal även förses med ett ljud som varnar synskadade personer. Ljudet är ett likadant

11.09.2017

"koskälöljud" som spårvagnarna har. Tilläggs ljudet ska komma från en elektromekanisk eller elektronisk varningsklocka som installeras i framändan av bussen.

Placering av reklamskyltar och marschaller på trottoarer

Reklamställningar kan vara farliga för synskadade personer. Det måste även lämnas tillräckligt mycket utrymme på trottoaren för bland annat barnvagnar eller rullstolsburna personer.

Nämnden för allmänna arbeten beslutade 8.12.2015 om villkoren för placering av flyttbara reklamställningar. I villkoren fastställs bland annat antalet reklamställningar och deras avstånd från byggnaden. Ställningar som inte motsvarar villkoren kan avlägsnas direkt eller efter anmärkning.

Bestämmelser om gatuarbeten på trottoarer och övergångsställen (inhägnande av gropar)

Enligt de bestämmelser som gäller stadens byggplatser ska arbetandet och de funktioner som anknyter till arbetet avgränsas till ett så litet område som möjligt så att trafiken orsakas så lite olägenhet som möjligt. Arbetsområdet ska isoleras enligt bestämmelserna: Alla skyddsanordningar ska ovillkorligen hålla att luta sig mot. Flagglinor och plastband kan enbart användas i samband med skyddsstaket för att styra trafiken optiskt, aldrig för att skydda schakt eller avgränsa arbetsområdet.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Anna Villeneuve, förvaltningsexpert, telefon: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Månsson Björn m.fl. fullmäktigemotion Stge 15 2 2017
- 2 Esteettömyysasioiden neuvottelukunnan ruotsinkielinen lausunto 22.5.2017
- 3 Esteettömyysasioiden neuvottelukunnan lausunto 22.5.2017

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Yleisten töiden lautakunta 09.05.2017 § 170

HEL 2017-001954 T 00 00 03

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Björn Månsson ja 17 valtuutettua esittävät aloitteessaan seuraavia toimenpiteitä:

1. Enemmän ääniopastuksella varustettuja liikennevaloja jalankulkijoita varten
2. Pysäkkikuulutukset kaikkiin liikennevälineisiin, kuuluvalla ja selvällä äänellä
3. Puhuvat aikataulunäytöt pysäkeille
4. Äänettömiin sähkölinja-autoihin lisätään ääni, joka varoittaa näkövammaisia henkilöitä
5. Jonotusjärjestelmä terveystasemilla, laboratorioissa ja vastaavissa vastaanottoaikoissa varustetaan puhetoiminnolla
6. Selkeät ohjeet siitä, mihin mainoskyltit ja ulkotulet saa sijoittaa jalkakäytävillä
7. Tiukat määräykset katutöille jalkakäytävillä ja suojateilla siten, että kuopat ovat turvallisesti aidattu

Lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja Rakennusasetus (RakA/1994) velvoittavat rakentamaan julkiset tilat näkövammaisten kuntalaisten kannalta esteettömiksi.

Enemmän ääniopastuksella varustettuja liikennevaloja jalankulkijoita varten

Helsingissä on noin 430 liikennevalo-ohjattua risteystä, jossa on yksi tai useampi suojatie. Hieman yli puolessa näistä risteyksistä ainakin yksi suojatie on ääniopastettu.

Suunniteltaessa uutta valo-ohjattua risteystä ääniopastuksen tarve on yksi selvitettävistä asioista. Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry:ltä (HUN) pyydetään kommentti ääniopastuksen tarpeesta. Pääsuunnan ylittävälle suojatielle tehdään yleensä ääniopastus. Linja-auto -tai raitiovaunupysäkillä johtava suojatie pyritään ääniopastamaan. Sen sijaan vähäliikenteisemmän kadun ylittävälle suojateille ääniopastusta ei automaattisesti laiteta, sillä kadunkulmauksessa on vaarana, että erisuuntaisten suojateiden äänet tulkitaan virheellisesti.

Nykyisiin risteysiin ääniopastuksen lisääminen tapahtuu näkövammaisten tarpeiden perusteella. Ehdotuksia sopivista kohteista tulee Kaupunkisuunnitteluvirastoon näkövammaisten suorina yhteydenottoina sekä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisten ry:n (HUN) kautta. Ehdotukset kirjataan ja lista käydään tarvittaessa yhteisesti HUNin edustajien kanssa läpi. Vuosittain pyritään toteuttamaan osa kohteista. Toteuttamisen aikatauluun vaikuttaa mm. se, tarvitseeko ääniopastuksen toteuttaminen uusien pylväiden asentamista sekä se, onko risteykseen tulossa lähitulevaisuudessa muutoksia.

Pysäkkikuulutukset kaikkiin liikennevälineisiin, kuuluvalla ja selvällä äänellä

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksissa edellytetään, että joukkoliikenneinformaation esteettömyyttä kehitetään sisältäen kuulutukset, näyttötaulut ja reittiopasteet.

Matkan suunnittelua varten saa tietoa pysäkeistä reittioppaasta ja matlalattiaisesta kalustosta aikatauluista. Reittioppaassa on tarkennetussa haussa kohta "Näytä esteettömyystieto", jossa "esteetön pysäkki" ja "korotettu pysäkki" –symbolein esitetään pysäkkitieto. Lisäksi pysäkkien esteettömyystietoa on otettu käyttöön Palvelukartassa, jonka "esteetön reitti" –palvelu on testausvaiheessa. HSL:n internet-sivuilla löytyy ohjeita matkustajille mm. uuden raitiovaunun luiskan käytön opastusvideo.

Pysäkkikuulutusten tulo kaikkiin liikennevälineisiin on viivästynyt lippu- ja informaatiojärjestelmähankkeen viivästymisen myötä. Linja-autoista noin puoleen on vaihdettu uusi järjestelmä, joka mahdollistaa pysäkkikuulutukset. Pysäkkikuulutukset otetaan käyttöön vasta, kun kaikki linja-autot on varustettu uusilla lipunmyyntilaitteilla. Tämän hetken tiedon mukaan kaikissa HSL-alueen linja-autoissa olisi uusi lippu- ja informaatiojärjestelmä syksyllä 2017.

HKL on mukana, yhdessä HSL:n ja Liikenneviraston kanssa, vuonna 2015 alkaneessa Moniaistinen opastus –kehityshankkeessa. Hankkeessa täydennetään EU-ohjeistusta vaihtoehtoisten esteettömien opastetyyppien käytöstä ja luodaan aineistoa, joka on hyödynnettävissä älykkään kaupunkisuunnittelun osana.

Puhuvat aikataulunäytöt pysäkeille

Puhuvia aikataulunäyttöjä on jo muutama maastossa, esimerkiksi Itäkeskuksessa Iiriksen lähellä. Lisäksi testeissä on 16 kappaletta tft-näyttöjä.

Äänettämiin sähkölinja-autoihin lisätään ääni, joka varoittaa näkövammaisia henkilöitä

HSL on vaatinut, että kaikkiin sähköbussihin lisätään normaalin äänimerkin lisäksi ääni, joka varoittaa näkövammaisia henkilöitä. Ääni on sama "kilikello" kuin raitiovaunussa. Lisä-äänien tulee olla sähkömekaaninen tai elektroninen bussin etupäähän asennettava varoituskello (malli HKL-raitiovaunut). Asennettuna äänen voimakkuuden on oltava 93- 104 dB(A) 7 metrin etäisyydeltä bussin etupäästä. Kelloa käytetään kertalyöntikellona tai jatkuvatoimisena ajohallintalaitteiden läheisyydessä.

Jonotusjärjestelmä terveysasemilla, laboratorioissa ja vastaavissa vastaanottoaikoissa varustetaan puhetoiminnolla

Näkövammaisen kannalta toimiva kosketusnäyttö on sellainen, joka on varustettu puhetoiminnolla (vrt. iPad), jonka saa tarvittaessa päälle. Lisäksi näytön tulisi toimia eleillä. Heikkonäköisen kannalta on tärkeää, että esitettävän tiedon selkeyteen ja riittäviin kontrasteihin kiinnitetään huomiota, lisäksi heikkonäköisen tulisi voida tarvittaessa suurentaa eleillä näytön tekstiä tai näytössä tulisi olla joku muu ohjelmallinen suurenustoiminto.

Esimerkki näkövammaisen kannalta hyvin toimivasta kosketusnäytöstä on iPadin tai iPhone'n näyttö, pyörää ei siis pidä keksiä uudelleen eikä luoda omia ohjeita toimivista kosketusnäytöistä. Olemassa olevaa, hyväksi havaittua tekniikkaa tulee käyttää saavutettavuuden lisäämiseksi. Tiedossa ei ole, että Suomessa olisi missään vielä käytössä puhuvaa vuoronumerojärjestelmää.

Selkeät ohjeet siitä, mihin mainoskyltit ja ulkotulet saa sijoittaa jalkakäytävillä

Mainosteline voi olla vaaraksi näkövammaisille henkilöille. Jalkakäytävälle täytyy jäädä myös riittävästi tilaa muun muassa lastenvaunuille tai pyörätuolin käyttäjille.

Yleisten töiden lautakunta on kokouksessaan 8.12.2015 (§ 525) käsitellyt siirrettävien mainostelineiden eli ns. A-standien käyttöä.

Ehdot A-standien sijoittamiselle:

1. Ensimmäisen kerroksen liikehuoneistolla on oikeus pitää yhtä A-standia jalkakäytävällä oman liikehuoneistonsa julkisivun edessä liikkeen aukioloaikoina.
2. Näitä ehtoja noudatettaessa A-standin pitäminen on maksutonta.
3. A-standi ei saa
  - ulottua kauemmas kuin 0,8 m päähän liikehuoneiston seinästä.Jalankulkijoille tulee aina jäädä vähintään 1,5 m vapaata kulkuti-

laa.

- olla sijoitettuna pyörä- tai autotielle
- olla sijoitettuna puistoon, ellei A-standi liity kiinteästi puistossa harjoitettavaan toimintaan, kuten kioskiin
- olla kiinnitettynä tai sidottuna kiinni liikennemerkkeihin, puihin, puunsuojuksiin tai muihin kadun kalusteisiin
- haitata liikenneturvallisuuksia
- estää näkyvyyttä eikä huonontaa liikennemerkkien, liikennevalojen tai ajoratamaalausten havaittavuutta
- estää kiinteistöjen huoltoliikennettä
- vaikeuttaa katujen kunnossapitoa

4. A-standeista aiheutuvien mahdollisten vahinkojen korvausvastuu on mainoslaitteen omistajalla.
5. Kaupunki poistaa A-standin huomautuksen jälkeen, jos siitä aiheutuu haittaa jalankululle tai alueen muulle käytölle. Vaaraa aiheuttavat ja liikennemerkkeihin tai -valopylväisiin asennetut A-standit poistetaan välittömästi.
6. Kaupunkikuvallisesti tärkeillä alueilla kaupunki voi asettaa tarkempia ehtoja A-standien sijoittamiselle tai rajoittaa niiden sijoittamista.

Tiukat määräykset katutöille jalkakäytävillä ja suojateillä siten, että kuopat ovat turvallisesti aidattu

Helsingin kaupungin työmaita koskevien määräyksiensä mukaan työskentely ja siihen liittyvät toiminnot on rajoitettava mahdollisimman pienelle alueelle, jotta liikenteelle aiheutuva haitta jää mahdollisimman vähäiseksi. Työalue on eristettävä suoja-aidoilla, sulkupuomeilla ja -pylväillä määräysten mukaisesti. Kaikkien jalankulun ja pyöräilyn sekä kaivannon välisten suojalaitteiden on ehdottomasti oltava nojaamisen kestäviä. Lippusiimoja ja muovinauhoja voidaan käyttää ainoastaan suojausaitojen yhteydessä liikenteen optiseen ohjaukseen, ei koskaan kaivannon suojaukseen eikä työalueen rajaamiseen.

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Pirjo Tujula, projektinjohtaja, puhelin: 310 38410
pirjo.tujula(a)hel.fi